

**ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“
БЛАГОЕВГРАД**

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Мария Кичева

член на научно жури в конкурс за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, Специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство /социално-културна сфера/“

Автор на дисертационния труд: Васил Александров Михайлов

Тема на дисертационния труд:

**„ВЪЗПРОИЗВОДСТВО НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ В УСЛОВИЯТА НА
ИКОНОМИКА БАЗИРАНА НА ЗНАНИЕТО“**

Основание за написване на становището: Заповед № 1466 / 09.07.2018 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград

I. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният за оценка от Васил Александров Михайлов дисертационен труд е структуриран във въведение, три глави, заключение, използвана литература и приложения. С уводната част докторантът е обосновал актуалността и значимостта на темата. Формулирал е изследователската теза и е определил целта, обекта, предмета, задачите, методите, ограниченията и затрудненията при изследването, както и основните информационни източници.

Трите глави на дисертационния труд представят същността на изследването в теоретичен и методологически аспект и завършват с очертаване на значими компоненти и индикатори по-нататъшно развитие на икономика базирана на знанието в България като предпоставка за повишаване нейната конкурентоспособност.

В заключението се обобщават постигнатите резултати и се представят в синтезиран вид основните изводи от проучената информация и проведеното изследване. Формулирани са изводи за теоретичното и практическото значение на дисертационния труд.

Мнението ми е, че тази структура осигурява необходимата логическа обвързаност между компонентите на дисертационния труд и способства за постигането на цялостност и завършеност на проведеното изследване.

Дисертационният труд е в обем от 199 стандартни текстови страници. Използвани са 96 литературни източника от български и чуждестранни автори. В текста са включени 41 таблици, 4 фигури и 63 диаграми. Към дисертационния труд има 8 приложения в обем от 8 страници. Цитиранията са коректни – под черта, съгласно установените стандарти.

Считам, че в този си обем тематиката на дисертационния труд добива завършеност, като са обхванати теоретичните, методологическите и приложните въпроси на проведеното от докторанта изследване.

Дисертационният труд, представен от Васил Александров Михайлов е посветен на актуална и значима тема за развитието на една нова икономика, базирана на знанието.

Тезата, предмета, обекта, целта и задачите на изследването очертават ясно насоките на изследователските търсения на докторанта като определят начините на протичане на този процес. Подбраният от докторанта методологически инструментариум се подчинява на определено вътрешно взаимодействие. Може да се приеме, че приложената съвкупност от методи и подходи съответства на спецификата на обекта и предмета на изследване.

Събрана е и е систематизирана статистическа информация от различни източници с цел постигане на високо ниво и качество на информационно осигуряване на емпиричния анализ, както и на по-задълбочена аргументация на направените тези, получените резултати и изведените твърдения.

II. Оценка на научните и практически резултати на дисертационния труд

Глава първа обхваща теоретични проблеми на човешкия капитал и икономиката, базирана на знанието, теоретични и концептуални основи.

Направена е характеристика на човешкия капитал и са посочени подходи за измерването му. Посочено е и влияние на човешкия капитал върху икономическия растеж. Разгледани са компонентите на икономиката, базирана на знанието и индикатори за тяхното измерване

В глава втора е извършен сравнителен анализ на показателите за човешкия капитал в България някои европейски страни.

Тук фокусът е насочен към изводите от направеното изследване на човешкия капитал и неговото възпроизводство в България.

Трета глава включва ролята на човешкия капитал за развитието на икономика, базирана на знанието в България, анализ на индикаторите, характеризиращи основните компоненти за развитие на икономика, базирана на знанието в България - сравнение с някои страни-членки на ЕС и изводи от анализа на индикаторите за развитие на икономика на знанието в България

В заключението на дисертацията са обобщени изводите от настоящото изследване. Формулирани са препоръки за повишаване на нивото на човешкия капитал, за неговото бъдещо възпроизводство и за необходимите условия за развитие на икономика на знанието в България.

Оценка на публикациите по дисертацията

За участието си в процедурата Васил Михайлов е представил 4 публикации - 3 статии по темата и 1 доклад на международни конференции.

Оценка на автореферата

По процедурата е представен автореферат в обем от 56 страници печатан текст, формат А5. Последователно са представени структурата и съдържанието на дисертационния труд, справката за приносите, насоките за бъдеща работа и списъка с публикациите.

Изложението в автореферата е съобразено с логиката на изследване в дисертационния труд и го възпроизвежда достоверно.

III. Оценка на научните и практически резултати и приноси на дисертационния труд

В представения от кандидата Васил Александров Михайлов дисертационен труд на тема: „Възпроизводство на човешкия капитал в условията на икономика базирана на знанието” могат да се открият приноси определени в две групи:

Научно-теоретични приноси:

1. В резултат на проведените теоретични и емпирични изследвания е реализирано обогатяване на съществуващите знания в областта на възпроизводството на човешкия капитал за развитието на икономика, базирана на знанието.

2. Доказва се, че за извеждането на изследването в конкретната информационна среда, чрез използването на образователния подход, показателят „среден брой години на образование“ характеризира в най-голяма степен състоянието на човешкия капитал в България.

Практико-приложни приноси:

3. Създадена е *„информационна банка”* със самостоятелно изведени (производни) данни, която да послужи при бъдещи изследвания по тематиката, свързана с човешкия капитал и неговото възпроизводство в България.

4. Формулиран е нов показател **„експорт на човешки капитал”**, с който се замества досега съществуващата формулировка „изтичане на човешки капитал“ (което се идентифицира като механичен процес и е трудно количествено измеримо). Новият показател отразява по-точно икономическата същност на човешкия ресурс (разглеждан като „капитал“), с всички произтичащи от това негови характеристики и значения, в контекста на икономиката, базирана на знанието.

5. Приспособен е модифициран показател „равнище на образованост”, който заменя обичайно използвания при образователния подход показател „равнище на грамотност” като според възприетите хипотези той по-точно характеризира нивото на образованост на населението.

6. Част от интерпретираните постановки, установени закономерности, заключения и резултати в дисертационния труд са потвърдени в проведено национално изследване, отнасящо се до анализирането и оценяването на научноизследователската и развойна дейност в научните организации и висшите училища в България (2016), като фактор за развитието на икономика, базирана на знанието.

Така формулираните научни приноси на кандидата са дело на самостоятелни и целенасочени научни търсения и доразвиват в теоретичен и практичен аспект съществуващото научно познание.

IV. Критични бележки, допълващи и уточняващи въпроси

Дисертационния труд съдържа значителна по обем полезна информация и притежава достойнства на задълбочено научно изследване. Въпреки това, бих препоръчала, да се доразвие в по-нататъшно проучване въпросът за състоянието на човешкия капитал и неговото възпроизводство в дългосрочна перспектива, като важна предпоставка за развитието на една бъдеща икономика на знанието.

V. Заключение

Дисертационният труд „Възпроизводство на човешкия капитал в условията на икономика базирана на знанието”, разработен от Васил Александров Михайлов, представлява завършено научно-практическо изследване на актуален за икономиката проблем. Той отговаря на изискванията, предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Авторът е демонстрирал богата теоретична подготовка в областта на икономиката и развитието на човешкия капитал, както и умения за провеждане на практически изследвания.

Това ми дава основание с пълна убеденост да предложа на членовете на Научното жури да присъдят на Васил Александров Михайлов образователната и научна степен "Доктор" по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство /социално-културна сфера/”.

18.08.2018
Благоевград

Член на Научното жури:
проф. д-р Мария Кичева